

Nr 161

Av herr Källstad m. fl., om anslag till S:t Lukasstiftelsen.

(Lika lydande med motion nr 136 i Första kammaren)

Såväl vid 1961 som vid 1962 års riksdagar avgavs likalydande motioner i vardera kammaren om anslag till S:t Lukasstiftelsen. 1962 års motion väcktes i första kammaren av herr Söderquist m. fl. (1: 219) och i andra kammaren av undertecknad, herr Källstad, m. fl. (II: 331).

För närmare kännedom om motiveringen till anslagsyrkandet hänvisas till innehållet i motionerna vid de båda riksdagarna, vilka motioner också lämnar en översikt över bl. a. tidigare riksdagsbehandlings- och därav föranledda framställningar hos Kungl. Maj:t.

Över de år 1962 avgivna motionerna yttrade statsutskottet bl. a. att utskottet vid sin behandling av denna anslagsfråga år 1961 hade funnit det naturligt, att frågan om statligt stöd till stiftelsen i första hand bedömdes med avseende på den gren av stiftelsens verksamhet som avsåg familjerådgivning. Frågan om bidrag borde enligt utskottets mening lämpligen prövas av Kungl. Maj:t inom ramen för anvisade medel till bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning. Med hänsyn härtill och då utvidgning av den särskilda statliga bidragsgivningen till nya ändamål borde ske med största varsamhet var utskottet icke berett att tillstyrka motionsyrkandena.

Utskottet kom fram till den uppfattningen att frågan om bidrag till S:t Lukasstiftelsens verksamhet i första hand borde bedömas med avseende på den av stiftelsen bedrivna familjerådgivningsverksamheten. Därvid borde enligt utskottets mening bidragsfrågan prövas med utgångspunkt från av riksdagen uppdragna riktlinjer för sådan verksamhet. I avbidan på Kungl. Maj:ts ställningstagande till en av stiftelsen gjord framställning om bidrag med 20 000 kr. var utskottet inte berett att förorda särskilt bidrag till stiftelsen för denna verksamhet.

Utskottet ville i detta sammanhang vidare erinra om att riksdagen vid sitt beslut i anledning av propositionen nr 135 år 1960 efter förslag av utskottet utsträckte bidragsgivningen till familjerådgivning till att avse inte endast av landsting bedrivna rådgivningsverksamhet utan även sådan verksamhet som bedrivs av primärkommuner och i enskild regi, dock under förutsättning att institutionerna uppfyllde de villkor som komme att gälla för statsbidrag. Utskottet förutsatte att, därest de av riksdagen

antagna riktlinjerna skulle behöva modifieras, Kungl. Maj:t framlägger härav betingade förslag.

Vad frågan om bidrag till stiftelsens verksamhet i övrigt beträffar var utskottet inte berett att tillstyrka särskilt bidrag för densamma. Utskottet hemställde att motionerna icke måtte bifallas av riksdagen. Fyra ledamöter av utskottet var skiljaktiga och ville föreslå bifall till motionen genom anslag på 30 000 kr. I första kammaren avslogs motionen med 10 rösters övervikt. I andra kammaren bifölls motionen med 8 rösters övervikt. I den efterföljande gemensamma voteringen avgavs 190 röster för bifall och 193 röster för avslag. Motionen blev alltså avslagen med endast tre rösters övervikt.

Till avslaget torde väsentligen ha bidragit att den i motionen och i utskottsutlåtandet omnämnda särskilda framställningen till Kungl. Maj:t om anslag ännu vid riksdagsbehandlingen ej blivit slutligen prövad av Kungl. Maj:t.

Detta är fortfarande läget. Att Kungl. Maj:t dröjer med sitt beslut beror därpå att man inom inrikesdepartementet, som har att handlägga ärendet, har utomordentligt svårt att finna någon bärig grund för en sådan framställning, eftersom man inom departementet hyser starka betänkligheter att bereda utrymme åt framställningen inom stödet för familjerådgivningen. Riksdagens tidigare hänvisning om statsbidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning är en väg som uppenbarligen icke är framkomlig för stiftelsen. Statsbidraget förutsätter avgiftsfri rådgivning som villkor, vilket den icke kan vara hos Lukasstiftelsen.

Medicinalstyrelsen har av denna anledning avstyrkt framställning om bidrag på denna väg. I medicinalstyrelsens yttrande heter det bl. a.: »Då av de remitterade handlingarna framgår att avgift erlägges av besökandena vid S:t Lukasstiftelsens institut för själavård och psykisk rådgivning torde statsbidrag enligt nyssnämnda kungörelse icke kunna beviljas. Jämväl frånsatt detta förhållande torde S:t Lukasstiftelsens rådgivningsverksamhet, som endast till en del avser familjerådgivning och som bedrivits sedan åtskilliga år tillbaka, icke kunna betraktas som sådan försöksverksamhet, som avses i statsbidragskungörelsen.»

Det bör emellertid framhållas att Kungl. Maj:t tidigare uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa en utredning beträffande frågan om statsbidrag till stiftelsen och att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag. Den 10 februari 1956 lämnade medicinalstyrelsen en utförlig skriftlig redogörelse i ärendet med tillstyrkan till framställningen. Under tiden hade pensionsstyrelsen, nämligen i remissyttrande den 22 oktober 1955, tillstyrkt ett statsbidrag till stiftelsen på 25 000 kr. Genom verkställd utredning har sålunda framkommit att ansvariga myndigheter vid noggrann prövning fun-

nit stiftelsens verksamhet så betydelsefull, att den rätteligen borde åtnjuta samhällets stöd.

Familjerådgivning utgör en del av stiftelsens verksamhet. I ett arbete som detta är det emellertid ytterligt svårt med gränsdragningar. Under 1962 har stiftelsen uppgivit att 15 procent av antalet personer som hos stiftelsen sökt råd utgöres av familjerådgivningsfall.

Det är emellertid väsentligt att betona den kvalificerade verksamhet i övrigt som stiftelsen bedriver. Som ordförande i institutets styrelse sitter professor Wilhelm Sjöstrand, professor Hampus Lyttkens, överläkare Henry Mjönes, pastor Ludvig Jönsson, och i den rådgivande verksamheten tjänstgör psykiatern och överläkaren Curt Åmark, förutvarande medicinalråd, direktor Sven Ljungdahl, docent Torgny Bohlin och i övrigt specialutbildade assistenter.

31 procent av antalet besökande kommer på remiss från läkare. De behandlingsformer som kommer till användning är: psykoterapi 37 %, familjerådgivning 15 %, själavård och rådgivning 33 %, stödterapi 13 %. Dominerande bland de besökande som ej kan rubriceras som friska är neuroser, depressioner, kontaktsvårigheter, psykisk insufficiens, alkoholism, narkomani.

Här bedrivs sålunda ett av samhället officiellt erkänt arbete i människovårdens tjänst, vilket utgör ett värdefullt komplement till samhällets psykiska vård i övrigt. Så mycket mera värdefullt borde detta frivilliga arbete anses vara, som många människor på grund av anhopningen av hjälpsökande till samhällets psykiska vård icke alltid har möjlighet att i tid få den personliga vård som de behöver.

Utöver denna verksamhet driver stiftelsen ett antal utbildningsinstitut för människor som har praktiska yrkesuppgifter på människovårdens område, för läkare, socialarbetare, präster m. fl. Ny är också den särskilda utbildning för sjukhuspräster som stiftelsen erbjuder.

Emellertid är stiftelsen i behov av ökade ekonomiska resurser för att fortsätta och framför allt utveckla sin samhällsgagnande verksamhet, i synnerhet som stiftelsen under detta år blir nödsakad att flytta till större, ändamålsenliga lokaler i ett hus som är under uppförande i närheten av Odenplan, varigenom den får sina omkostnader väsentligt förhöjda. Som ovan påtalats har stiftelsen genom de utredningar och uttalanden som gjorts i anledning av tidigare riksdagsbehandlingsfall, dokumenterat sitt berättigande till ett verksamt allmänt stöd, och det är vår förhoppning att detta nu verkligen skall ges.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,
att riksdagen måtte besluta anvisa ett anslag till Bidrag
till S:t Lukasstiftelsen på 30 000 kr. för budgetåret 1963/64
under femte huvudtiteln.

Stockholm den 23 januari 1963

Thorvald Källstad

Daniel Wiklund
i Stockholm

Einar Rimmerfors

Yngve Hamrin

Carl Eric Hedin

S. Gustafson
i Göteborg

Axel Gustafsson

Henning Carlsson
i Huskvarna

Gunnar Larsson
i Luttra

Ove Nordstrandh

Augustinus Keijer

M. Berglund

Eric Nelander

Olof Hammar

Åke Zetterberg

Märta Boman

Elsa Lindskog

Nr 162

Av herr Kristenson i Göteborg m. fl., angående vissa markpoli-
tiska åtgärder.

(Lika lydande med motion nr 133 i Första kammaren)

Stockholm den 23 januari 1963

Valter Kristenson

Oskar Lindkvist

Eric Svenning

Sven Mellqvist
